

Thomas Peter Koppel med sønnen Jonathan i Havesalonen

En tenor i lejet - om Thomas Peter Koppel

Af Anett Wiinggaard

På en julidag i Tisvilde trives sommergæster på Hovedgadens små cafeer, ved pop up-boderne og i de hyggelige butikker, mens blandede toner fra Musik i Lejet, jazz fra Bistroyen og eksotiske rytmer fra sommerhushaverne fylder byen. I dette kalejdoskopske lydbillede kan man måske også være heldig at høre en smuk tenorstemme klinge rent igennem fra den nylig åbnede Have-

salon og ud i den nordsjællandske himmel. I den skrånende have, placeret i smørhullet overfor købmanden, står Thomas Peter Koppel, der har taget initiativ til en mindre sommerfestival med klassiske koncerter, og synger sit budskab ud. Når man som Thomas er født ind i sanguniverset, kan det ikke undgå også at præge hans gang i Tisvilde - tenorens røst har i

Herman D. Koppel med fra venstre: Thomas, hustruen Vibeke, Lone, Therese og Anders (siddende)

årenes løb lydt for brudepar ved 'udsigt-
en' ned til stranden, på Birkepladsen, på
Højskolen, i pakhuset ved skinnerne, på alle
hotellerne ved særlige lejligheder og i det
hele taget, når der har været bud efter den
klassiske musik.

Koncerterne omkring Havesalonen er
hurtigt blevet populære, særligt det arrange-
ment, hvor Thomas optræder med sin søn,
nok en tenor, Jonathan Koppel.

Fra et hjem med klaver

Jonathans karriere som operasanger
markerer fjerde generation af musikere i
Koppel-familien, grundlagt i København
i begyndelsen af det forrige århundrede.
Hertil indvandrede skrædderen Isak og
hans kæreste, Manja, i 1907 fra en lille polsk
landsby ved navn Blaszki, og indkøbet af
et klaver til hjemmet skulle udadtil markere
en vilje til social opstigen. Den førstefødte,
Herman D. Koppel, var udset til at betjene
instrumentet med de sort/hvide tangenter.
Dengang diskuterede man ikke arv og miljø,
men man bestemte over sig selv og sine
efterkommere. Som historien viser, opfyldte
Herman til fulde forældrenes ambitioner
med en livsbane som én af sin generations
ypperste pianister og som en international
anerkendt komponist med utallige værker
bag sig.

For Thomas Peter Koppel står kunst-
neren, der blev en form for offentligt øje,
først og fremmest som en mild og generøs
morfar. Som udøvende nåede han også at
optræde med ham: "De syv minutter, jeg
delte på scenen med min morfar i 1995,
var mindeværdige, en lykketund. Det var i
forbindelse med Det Danske Sangselskabs
25-års jubilæum. Det var det impulsive, der
rådede, for vi fandt hurtigt ud af, at vi havde
en musikalsk samhørighed, en forståelse,
der gik i den samme retning. Han havde en
høj alder på det tidspunkt, men hvad angår

Herman D. Koppel med børnebørn: Thomas ved klaveret, mens Nikolaj og Therese Marie lytter med.

musikken var han stadig årvågen og redbon. For mig var det én til historiebøgerne, og jeg kunne se, da han gik fra scenen, at også han havde haft en rigtig god oplevelse.” Som person gjorde en af den tids mest indflydelsesrige musikere ikke det store væsen af sig, men i de symfonier og klaverkoncerter, han nedfældede fra tanker til nodepapiret, var der endog masser af temperament.

Hermans fire børn, Therese, Lone, Thomas og Anders, kastede sig alle over musikalske eskapader, og for de flestes vedkommende indledtes de med forholdsvis striks undervisning fra grundpillens side. Således også

blandt børnebørnene, hvor det hurtigt stod klart, at det var broderen Nikolaj i Thomas’ søskendeflok, der kunne begå sig fra klaverbænken.

Sangen har altid været der

Thomas’ musikalske karriere startede for alvor, da hans mors ægtefælle, operasangeren Björn Asker, greb fat i ham med ordene: ”Du har altid sunget, skal vi ikke lige lave nogle skalaer og se, om det er noget for dig, og om du vil gøre yderligere ved dét?” Konklusionen var, at der var et potentiale og efter lidt betænkningstid gik Thomas så i gang, selvom det ikke just lå i kortene efter

Thomas Peter Koppel på scenen

gymnasietiden på Virum Statsskole. Som han fortæller: "Der har jo altid været musik i mit liv, alle døgnets lyse timer har næsten indeholdt musik, jeg har været omringet af mennesker, der beskæftigede sig med musik - og jeg har såmænd prøvet at trodse det. Hvis jeg endelig skulle synge noget, skulle det være rock ´n roll, Freddie Mercury fra Queen var mit store idol. Men min svenske stedfar fik mig til at tage fat og gå til sangen med alvor. Det lykkedes så, blandt 37 ansøgere fra hele verden, at vinde en konkurrence til Det Kongelige Teaters Operakor i en alder af kun 25. Foruden at være nybagt far til Jonathan, var jeg nu fastansat, og så trådte jeg også frem solistisk for første gang i den periode".

Efter Thomas' første professionelle optræden, en duet med moderen, Lone Koppel, på de skrå brædder på Kgs. Nytorv, fastslog sanglæreren Björn: "Nu er du i gang!" For Thomas var Det Kongelige Teater på en måde hans andet hjem. "Jeg er kommet der fra barnsben, jeg har løbet rundt på gange, dengang det næsten var faldefærdigt, husker jeg det som - og nu var jeg så selv pludselig ansat på nationalscenen." Forinden var gået nogle år med sangundervisning, hvor der først og fremmest skulle opbygges nogle specifikke teknikker og ikke mindst sættes muskler på. Thomas husker tilbage: "Der er kun én måde at gøre det på, sagde verdenstenoren Nicolai Gedda til mig

- tidens største operettesanger faktisk - da jeg en formiddag trådte ind over tærsklen til hans lille lejlighed i Stockholm. Jeg havde en bunke noder med under armen, klar til at synge alle de store arier og neapolitanske slagere for ham - det kom jeg aldrig til - de første tre kvarter gik på at fortælle mig, hvordan man trak vejret - det gør man ikke gennem næsen, og man gør det heller ikke med munden, men med ganen. Og de næste tre kvarter, hvor jeg så havde fået nogenlunde styr på det, brugte vi på at synge skalaer. Så den medbragte nodesamling kunne jeg godt lade blive i tasken."

Den første reelle arbejdsdag på Det Kongelige Teater var overvældende. "Jeg var faktisk i chok. Da jeg ankom til prøve, fik jeg besked på at sætte mig i midten - og så ville man ellers lige løbe Verdis Otello rutinemæssigt igennem. Jeg blev blæst ud! En volumen så kraftig, så gennemgribende, gjorde, at jeg frøs til is, og jeg betvivlede oprigtigt, om jeg kunne leve op til de monumentale fordringer, en næringsvej i koret krævede. Men `korsyngemestren´ - det hed det dengang - kaldte mig hjem, arbejdede lidt med mig og beroligede mig så med, at `det er måske netop din lyriske tilgang, koret har brug for nu!´ Det Kongelige Teaters Operakor blev kaldt `verdens bedste operakor´ på det tidspunkt, så det var en stor ære for mig at stå blandt disse dinosaurer, der havde erfaringen og det smæld, der skulle til. De sang af hjertets lyst - det var blod, sved

og tårer. Men man stod også overfor et generationsskifte, og indenfor bare et par år var de fleste faldet for holdbarhedsdatoen på de 56 år. Dengang bestod forsamlingen i øvrigt af 60, nu om stunder er den formindsket med en tredjedel!”

Ansættelsen på teatret strakte sig over to årtier, hvor han også gjorde fyldest i ikke færre end 47 roller indenfor sit fag. Fremhæves bør Nick, the good guy, i uropførelsen af Poul Ruders Reumert-vindende Tjenerindens Fortælling, Shakespeares onde Antonio i Thomas Adès´ moderne og sensationelle udgave af Stormen og den gale italienske sanglærer, Alfred, i operetternes operette, Flagermusen.

Fra fast løn til selvstændig

Netop Flagermusen har fulgt Thomas Peter Koppel det meste af karrieren, først ved genåbningen af Det Ny Teater i 1994, så på Det Kongelige Teater og siden i OperetteKompagniet, som han stiftede i 2015 med pianist Carol Conrad efter overgangen fra fastansat til selvstændig. Et opbrud var sådan set allerede sket en del tidligere, da man skiftede bygningen med alle kunstarterne samlet ud med Operaen ude på Holmen. Det særegne, teatrets væsen, var forsvundet i det nye: ”Før vidste vi, hvad alle lavede på tværs af de kunstneriske grupperinger. Man stødte på smilende sylfider i prøveskørter og tåsko og svedende muskelbundter i leggings af uld, man sagde hej til

ballelever på vej hjem fra skole, og man fik lov at låne fotokopimaskinen på chefgangen, der lå lige ved `det blå miljø´, vores mødested, vores `under uret´. Ole Ernst og Søren Sætter-Lassen kunne finde på at komme over på Gamle Scene i en pause og stå diskret ude i siden for at suge lidt musik og sang til sig. Jeg tog på samme måde gerne over på Ny Scene, hvor bølgerne gik højt i en scene fra Richard III. Det er sådan, man fuldender teatermennesket i sig selv - ved at være til stede, ved modspil, ved samspil, ved at sparre og ved at ægge hinanden. Dybest set handler det om at stå sammen - `ej blot til lyst´, som der står oven over scenen og mere end af lyst uden for scenen.”

Et sceneskift var hændt efter flytningen fra det internationalt særegne, samlende teater på Kongens Nytorv til udflytningen til Holmen, og som 48-årig blev Thomas freelancer, tredoblede sit netværk - og har siden rejst land og rige rundt med sit firma, det eneste professionelle ensemble af sin art herhjemme, der tager sig af operetten, arbejdsgiver for 30-40 sangere og musikere på en sæson.

Sussie i Tisvilde

Sussie

Ud over gode minder bragte Thomas også andet med sig fra sin tid på teatret: ”Vi var nået til den sidste opførelse af børneoperan Den Stundesløse i forbindelse med kulturbyåret 1996, og jeg var mere træt end sædvanlig. Aftenen før var det endelig lykkedes mig at få en date på plads med drømmepigen fra medarbejderstaben. For det meste havde jeg bare stjålet mig til hemmelige glimt. Tiden var for knap, når hun skulle række mig en bakke under La Traviata, og da vi opførte Rosenkavalieren, hvor der i tredje akt er godt med pauser omme i kulissen, måtte jeg slås med en anden emsig, mandlig kollega om taletid ved hendes rekviritvogn. Jeg lagde i stedet blomster blandt

rekvisitterne, men begik den bommert at vedhæfte kortet anonymt - ’fra en daglig beundrer af dit søde smil’ var ellers den glimrende tekst. Det endte med, at jeg pudse min søn på hende. Jonathan på næsten fem år skulle udfylde rollen som barnet i Madame Butterfly - han var ideel med sine lyse lokker, og han var teatervant. Sussie var den, der skulle tage sig af ham, og dermed kom jeg i snak med hende. Det er mere end 25 år siden nu.”

OperetteKompagniet

”Jeg slog pjalterne sammen med sopranen Sofie Ottosen, også tilbage i 1996, om operettens livsglade musik, og vi lavede 30-40 rene operetteprogrammer om året de næste 15 år, sideløbende med mit arbejde på teatret. Operetten lå lidt i klemme mellem operaens boom og musicalens fremmarch, så vi slog et slag for denne genre, som en hel ældre generation var vokset op med og nu savnede. Sofie og jeg dykkede derfor ned i såvel det hjemlige som det wieneriske arkiv og fandt en masse god musik. Vi turnerede Skandinavien og det nordlige Tyskland tyndt – og blev af medierne døbt ’Danmarks ny operettepar’, efter Hans Kurt & Else Marie. Det gav endnu et boost i selvpfattelsen og mod på mere. Vi indspillede, fik en operettecollage skrevet til os, og så var det os, der søsatte ’Operettebåden’ i Københavns kanaler, da Copenhagen Opera Festival løb af stablen i 2009.”

Thomas beskriver sit nutidige arbejde som instruktør af operetter for sit kompagni således: “Operetten bliver af nogle betegnet som letbenet, der er altid en lykkelig slutning, det er altid champagnens skyld osv. Men jeg kan godt lide at finde frem til de menneskelige faktorer, som ligger til grund for deres handlinger. Rigtige mennesker og rigtige følelser, vi alle sammen kan nikke genkendende til. Beholde charmen fra anno dazumal, men samtidig gøre det vedkommende for et publikum af i dag. Har Eisenstein og Rosalinde ægteskabelige problemer i Flagermusen, skylder vi som afslutning på intrigerne og festivitassen at rydde op i det

og få dem til at snakke sammen igen. Alle komikere vil bedyre, at ser man ikke alvor- en, kan man ikke være sjov. Operetter er sprudlende, men også sensible. Her må og skal balancen mellem slapstick og de subtile vink afstemmes!”

Det fædrene ophav

Thomas Peters Koppel er gået i sin mor, Lone Koppels, sanglige fodspor. Hun er en af vor tids førende sopranner med over 40 år inden for det lyrisk-dramatiske repertoire bag sig. Karrieren tæller blandt andet seks år på Operaen i Sydney, hvor hun og børnene fulgte John Winther, der var blevet udnævnt som operachef i Jørn Utzons berømmede muslingskaller. Først senere i livet fik Thomas indblik i sit sande biologiske ophav: ”Man ved aldrig, hvornår en stjerneaften opstår i højsæsonen på Kildegården i Tisvilde, og man ved heller ikke, med hvem det bliver - man véd bare, den opstår. Jeg kender for eksempel ikke noget bedre sted at holde min fødselsdag i august end under den store lind, kærlighedens træ, i gården. Og det var da også hér, det skete. Hér på det paradisiske badepensionat kom der hul på bylden, hér fik jeg alt at vide om afdøde Willy. ’Jeg véd godt, hvem du er’, sagde den yndefulde dame fra de polstrede siddemøbler. Hun havde fulgt OperetteKompagniet med en særlig interesse for min person: ’Vi forelskede os håbløst i hinanden, din far og jeg’. Hun fortalte, at hun havde forladt sin mand

og i en periode boet på Vesterbro med Willy, som hun kun havde smilende ord tilovers for - hans udstråling, hans intensitet, de stærke vibrationer mellem dem. Sussie kiggede af og til over på mig, både på grund af visse lighedstræk, hun mente gik igen, og for at se, om jeg var okay. Det var jeg. Men jeg havde manglet at møde ham. Det vidste jeg helt for mig selv ... nu ... efter stjerne-aftenen i Tisvilde.”

Faderen Willy Hartmann var sin generations danske tenor, der kunne tage sig af både det bredere repertoire med sin mørke, runde klang og give det lettere varme og substans. Thomas lytter til optagelsen af Serenaden fra John Prices filmatisering af Der Var Engang om og om igen. ”Det er jo hans gudsbenådede røst, jeg identificerer ham med - det eneste jeg har. Og nu kan høre så meget af Jonathan i.”

Storfamilien

”Onklerne Thomas og Anders var de sejeste. De gik i trendy tøj, de røg smøger og sikkert det, der var stærkere. De havde en fed holdning og frygtløse holdninger. De var fra beaten, og de var langhårede. Mere frydefuldt kunne det ikke blive som barn end at sidde med alle mine fætre og kusiner rundt om det store mahognispisebord i mine morforældres hjem i Trørød og kæmpe om fulde plader i billedlotteri nytårsaften. Syret at tænke på, at The Savage Rose

allerede da var på toppen med adskillige hits og kongeplader, blandt andet Dødens Triumf, og med den vildeste stentorrøst i Annisette.”

Brødrene skulle dog snart gå hver til sit.

”Som teenager dyrkede jeg Anders og hans soulmates, multikunstnerne Peter Bastian og Flemming Quist Møller, i Bazaar på små intime spillesteder - og jeg stod såmænd også og trampede løs på jorden i kædedanse med fuldstændig fremmede mennesker, så støvet stod os om ørerne, til Annisettes eksplosive protestudbrud i Fælledparken. Fælles for mine onkler er, at de begge vendte tilbage til den klassiske partiturmusik og altså ikke er til at jage op på én musikalsk hyld. Først og fremmest er de repræsentanterne for min barn- og ungdoms uskyld.”

Thomas Peter har som voksen været involveret i familiære projekter med hver af disse musikalske koryfæer, men også med deres børn i tredje slægtled, såsom gospeldronningen Marie Carmen og saxofonist Benjamin. Samt naturligvis lillebroren Nikolaj, inden han skiftede karriere.

Fortællinger

Sussie har overtaget sin mors sommerhus i Liseleje, og i 2009 fik hun kontakt til en ældre dame, hvis butik i Schiølerboden i nabobyen Tisvildeleje efterhånden ikke havde åbent meget mere end en time ad gangen. Ejerinden foretrak at invitere folk om til gin

Thomas i butikken Fortallinger

og tonics i baghaven i stedet. ”Vi mødte den vidunderlige, næsten 90-årige Ammeli Bloch ude i hendes villalejlighed i Charlottenlund. Hun satte for det første en alt for lav husleje, som vi måtte forhandle op. For det andet var betingelsen, at hun måtte få lov at rode lidt rundt i mine krøller. Hun døde kun et år efter, og jeg sang som lovet What A Wonderful World ved hendes begravelse i Tibirke Kirke. Vi elskede de to højsæsoner, vi fik i hendes hus.”

Sussie overtog nu den tidligere grønthandlerbutik under caféen længere oppe ad hovedgaden. Thomas fortæller: ”Nu er vi så oppe i hjertet af byen og har været det i mere end ti år. Vi er travle mennesker i forvejen, men dedikerer mere end gerne al vores fritid til denne livsstil. Og så er det jo noget, vi har sammen. Vi glæder os altid til at komme afsted. Jeg er den pligtopfyldende ’første-assistent’, men skal holde mig fra indkøb og indretning. Da matriklen blev renoveret, og kroen kom til for nogle år siden, fik Sussie samtidig tegnet et orangeri. Folk beundrer det virkelig, og det åbenbares med det samme, når man kører rundt om svinget og ind i Tisvilde.”

Butikkens navn, Fortællinger, er betegnende for varesortimentet, der er en god blanding af genbrug og nye varer, hvor hver en ting netop har en fortælling bag sig. Sussie Vigs lille perle og hendes kompetencer her ligger

i direkte forlængelse af et professionelt virke på over 25 år på Det Kongelige Teater – hendes jagt på den helt rigtige rekvisit til den enkelte forestilling har vi alle kunnet følge i DR’s program, ’Skattejægerne’.

Kærlighed og kultur i Tisvilde

Tisvilde har fået en helt særlig betydning for parret. Her er de omgivet af bekendte, der går igen i kundeunderlaget, masser af venner og selvfølgelig ’familien’ på Kildegården, hvor de indkvarterer sig hver sommer. Til gengæld beriger de byen med fortællingerne fra butikken og den klassiske musik på plakaten. For Thomas Peter Koppel er musikken essentiel i livet, hvilket han sammenfatter således: ”Dét er min åndelige føde. Jeg hører hver en tone på min vej. Og lader mig ikke nøje med bare det ene eller det andet. Alle mennesker har kultur i deres liv. Hver dag spærrer vi øjnene op, ja, alle sanser. De er konstant på arbejde, kan slet ikke lade være. Og det er jo dét, der får livet til at florere, dét, der får os til at navigere i, hvad der er godt og ikke godt, hvad vi kan bruge og ikke bruge, hvad der er den gode fortælling for os hver især ...”

Hold øje med Opera i Haven:
OperetteKompagniet.dk

*Kilder: Samtaler med Thomas Peter Koppel, 2021.
Uddrag af Thomas Peter Koppels selvbiografi,
”Vær ikke kræsen – Kunstner og Iværksætter”,
2021.*